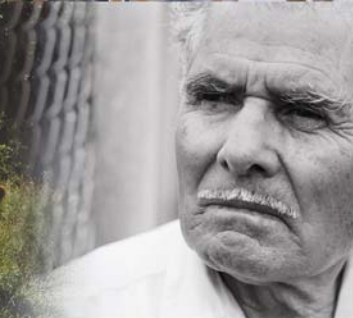

Τί είναι η αγχώδης διαταραχή;

(What is an anxiety disorder?)

Τι είναι η αγχώδης διαταραχή;

Το άγχος είναι ένας όρος που χρησιμοποιούμε για να περιγράψουμε το φυσιολογικό συναίσθημα που βιώνει κανείς όταν αντιμετωπίζει κάποια απειλή, κίνδυνο, ή όταν βρίσκεται υπό ψυχολογική πίεση. Όταν κάποιος έχει άγχος, συνήθως αισθάνεται ταραχή, δυσφορία και ένταση.

Τα αισθήματα άγχους μπορεί να προκαλούνται από εμπειρίες της ζωής, όπως η απώλεια της εργασίας, η κατάρρευση μιάς σχέσης, κάποια σοβαρή ασθένεια ή ατύχημα, ή ο θάνατος κάποιου κοντινού προσώπου. Είναι λογικό να αισθάνεται κανείς άγχος σε αυτές τις περιπτώσεις και συνήθως τα αισθήματα άγχους διαρκούν μόνο για ένα περιορισμένο χρονικό διάστημα.

Λόγω του ότι τα αισθήματα άγχους είναι κάτι το κοινό, είναι σημαντικό να κατανοούμε τη διαφορά μεταξύ των αισθημάτων άγχους που είναι φυσιολογικά για μια δεδομένη κατάσταση και των συμπτωμάτων μιας αγχώδους διαταραχής.

Οι αγχώδεις διαταραχές δεν είναι μία μόνο πάθηση, αλλά μία ομάδα παθήσεων οι οποίες χαρακτηρίζονται από επίμονα αισθήματα υψηλού βαθμού άγχους και υπερβολικής δυσφορίας και έντασης. Ένα άτομο μπορεί να διαγνωσθεί ως πάσχον από μία αγχώδη διαταραχή εάν το επίπεδο του άγχους του είναι τόσο υψηλό ώστε να παρεμβαίνει σημαντικά την καθημερινή του ζωή και να μην του επιτρέπει να κάνει τα πράγματα που θέλει να κάνει.

Οι αγχώδεις διαταραχές είναι η πιό κοινή μορφή ψυχικών παθήσεων, και προσβάλλουν ένα στα 20 άτομα σε οποιαδήποτε δεδομένη χρονική στιγμή. Συχνά αρχίζουν στην πρώιμη ενήλικη ζωή, αλλά μπορεί να αρχίσουν και στην παιδική ηλικία ή αργότερα στη ζωή κάποιου ατόμου. Οι γυναίκες είναι περισσότερο πιθανό να βιώσουν περισσότερες αγχώδεις διαταραχές απ'ότι οι άνδρες.

Οι αγχώδεις διαταραχές συχνά αρχίζουν απότομα, χωρίς να υπάρχει κάποιος προφανής λόγος. Γενικά συνοδεύονται από έντονα σωματικά συμπτώματα όπως δύσπνοια και ταχυπαλμία. Άλλα συμπτώματα μπορεί να περιλαμβάνουν ιδρώτα, τρεμούλα, αίσθημα ασφυξίας, ναυτία, στομαχικές ενοχλήσεις, ζαλάδα, μυρμηγκιάσεις, αισθήματα απώλειας ελέγχου και/ή αισθήματα επικείμενης συμφοράς.

Οι αγχώδεις διαταραχές επηρεάζουν το πώς ένα άτομο σκέπτεται, αισθάνεται και συμπεριφέρεται, και εάν δεν αντιμετωπισθούν, μπορούν να προκαλέσουν μεγάλη ψυχική ένταση και να διαταράξουν σημαντικά τη ζωή του ατόμου. Ευτυχώς, η θεραπευτική αγωγή για την αγχώδη διαταραχή είναι συνήθως πολύ αποτελεσματική.

Ποιά είναι τα κύρια είδη αγχώδους διαταραχής;

Υπάρχουν αρκετά διαφορετικά είδη διαταραχών άγχους.

Γενικευμένη αγχώδης διαταραχή (Generalised anxiety disorder)

Η γενικευμένη αγχώδης διαταραχή χαρακτηρίζεται από υπερβολική, ανεξέλεγκτη και μη ρεαλιστική ανησυχία για καθημερινά πράγματα όπως η υγεία, η οικογένεια, οι φίλοι, τα χρήματα ή το επάγγελμα.

Τα άτομα που πάσχουν από αυτή τη διαταραχή ανησυχούν συνέχεια και με παράλογο τρόπο για κάτι κακό που μπορεί να συμβεί σε εκείνους ή στα αγαπημένα τους πρόσωπα, και η ανησυχία αυτή συνοδεύεται από ένα αίσθημα συνεχούς αδημονίας.

Διαταραχή πανικού με ή χωρίς αγοραφοβία (Panic disorder with and without agoraphobia)

Τα άτομα που πάσχουν από αυτή τη διαταραχή μπορούν να έχουν κρίσεις ακραίου πανικού σε καταστάσεις στις οποίες οι περισσότεροι άνθρωποι δεν θα αισθάνονταν φόβο. Οι κρίσεις αυτές συνοδεύονται από πολύ δυσάρεστα σωματικά συμπτώματα άγχους, όπως το αίσθημα ότι έπαθε καρδιακή προσβολή. Φοβούνται επίσης ότι θα τρελαθούν ή ότι η κρίση αυτή θα τους οδηγήσει στο θάνατο και θα χάσουν εντελώς τον έλεγχό τους.

Αυτοί οι φόβοι μπορεί να οδηγήσουν κάποια άτομα στην αγοραφοβία, η οποία μπορεί να διαταράξει σημαντικά τη ζωή τους. Η αγοραφοβία δεν είναι μία συγκεκριμένη, ξεχωριστή διαταραχή, αλλά ένα συνιστόν στοιχείο της αγχώδους διαταραχής που χαρακτηρίζεται από το φόβο του να βρεθεί κανείς σε κάποιο τόπο ή κατάσταση από τον/ην οποίο/α θα είναι δύσκολο ή θα έρθουν σε αμηχανία για να ξεφύγουν, ή το φόβο ότι μπορεί να μην υπάρχει βοήθεια αν την χρειαστούν.

Τα άτομα που πάσχουν από αγοραφοβία αισθάνονται συνήθως φόβο σε ένα σύμπλεγμα καταστάσεων όπως σε σουπερμάρκετ και πολυκαταστήματα, σε οποιοδήποτε είδους πολυσύχναστα μέρη, σε περιορισμένους χώρους, σε μέσα μαζικής συγκοινωνίας, σε ανελκυστήρες και σε αυτοκινητόδρομους ταχείας κυκλοφορίας.

Τα άτομα που πάσχουν από αγοραφοβία μπορεί να βρίσκουν κάποια ανακούφιση όταν βρίσκονται με κάποιο οικείο άτομο, όπως ο/η σύζυγός τους, ένας φίλος ή και κάποιο οικιακό ζώο, ή έχουν μαζί τους κάποιο οικείο αντικείμενο, όπως κάποιο φάρμακο

Συγκεκριμένες φοβίες (Specific phobia)

Όλοι έχουμε κάποιους παράλογους φόβους, αλλά οι φοβίες είναι έντονοι φόβοι

σχετικά με συγκεκριμένα αντικείμενα ή καταστάσεις, οι οποίοι παρεμβάλλονται στη τη ζωή του ατόμου. Οι φόβοι αυτοί μπορεί να περιλαμβάνουν το φόβο για τα ύψη, το νερό, τους σκύλους, τους κλειστούς χώρους, τα φιδιά ή τις αράχνες.

Ένα άτομο που έχει μία συγκεκριμένη φοβία μπορεί να είναι εντάξει όταν το αντικείμενο που του προκαλεί το φόβο δεν είναι εκεί. Όταν όμως έλθουν αντιμέτωποι με το αντικείμενο ή με την κατάσταση που τους προκαλεί το φόβο, μπορεί να αισθανθούν υπερβολικό άγχος και να βιώσουν μία κρίση πανικού.

Τα άτομα που πάσχουν από φοβίες μπορεί να κάνουν τα πάντα για να αποφύγουν τις καταστάσεις που θα τους ανάγκαζαν να αντιμετωπίσουν το αντικείμενο ή την κατάσταση που τους φοβίζει.

Κοινωνική φοβία (Social phobia)

Η κοινωνική φοβία είναι ένας ισχυρός και επίμονος φόβος για τις καταστάσεις κοινωνικών συναναστροφών ή για τις καταστάσεις απόδοσης. Το άτομο φοβάται ότι οι άλλοι θα τον περιεργαστούν προσεκτικά και ότι θα τον κρίνουν αρνητικά. Η κοινωνική φοβία μπορεί να διαταράξει σημαντικά τη ζωή του ατόμου διότι τα άτομα αυτά προσπαθούν να ανταπεξέλθουν με το να αποφεύγουν τις κοινωνικές συναναστροφές ή τις ανέχονται με έντονα αισθήματα άγχους. Μπορεί να περιορίσουν το τί κάνουν μπροστά στους άλλους- ιδιαίτερα το να τρώνε, να μιλάνε, να πίνουν ή να γράφουν- ή αποφεύγουν εντελώς την επαφή με άλλους ανθρώπους.

Έμμηνη παρορμητική διαταραχή (Obsessive compulsive disorder)

Αυτή η αγχώδης διαταραχή συνίσταται σε συνεχείς ανεπιθύμητες σκέψεις και συχνά έχει σαν αποτέλεσμα το άτομο να εκτελεί περίπλοκες τυποποιημένες, επαναληπτικές ενέργειες στην προσπάθειά του να ελέγξει ή να εκδιώξει τις επίμονες σκέψεις.

Οι ενέργειες αυτές είναι συνήθως χρονοβόρες και παρεμβάλλονται σημαντικά στην καθημερινή τους ζωή. Για παράδειγμα, κάποια άτομα αισθάνονται την ανάγκη να πλένουν συνέχεια τα χέρια τους, να ελέγχουν ξανά και ξανά αν έχουν κλειδώσει την πόρτα ή αν έχουν κλείσει τον φούρνο, ή ακολουθούν άκαμπτους κανόνες τάξης.

Τα άτομα που πάσχουν από Έμμονη παρορμητική διαταραχή αισθάνονται συνήθως έντονη ντροπή και κρατάνε μυστικές αυτές τις επαναληπτικές ενέργειες, ακόμα και από την οικογένειά τους.

Μετατραυματική αγχώδης διαταραχή (Posttraumatic stress disorder)

Άτομα που έχουν περάσει κάποια μείζονα τραυματική εμπειρία, όπως πόλεμο, βασανιστήρια, αυτοκινητιστικό ατύχημα, πυρκαγιά ή προσωπική βία, μπορεί να αισθάνονται τρόπο ακόμα και αν έχει περάσει μεγάλο χρονικό διάστημα από τότε που συνέβη το τραυματικό γεγονός. Δεν προσβάλλονται από τη μετατραυματική αγχώδη διαταραχή (PTSD) όλοι όσοι έχουν ζήσει κάποια τραυματική εμπειρία.

Τα άτομα που πάσχουν από PTSD 'ξαναζούνε' συνέχεια την τραυματική εμπειρία μέσω απρόσκλητων και βασανιστικών αναμνήσεων, όπως εφιάλτες ή εικόνες από το παρελθόν ('φλάσμπακ'). Τα 'φλασμπακ' συχνά προκαλούνται από αφορμές που έχουν σχέση με την τραυματική εμπειρία, και τις οποίες το άτομο προσπαθεί να αποφύγει. Είναι επίσης χαρακτηριστικό του PTSD το άτομο να αισθάνεται 'μούδιασμένο' συναισθηματικά.

Συνοπάρχοντα προβλήματα ψυχικής υγείας (Co-occurring mental health problems)

Τα άτομα που πάσχουν από κάποια συγκεκριμένη αγχώδη διαταραχή είναι

πιθανό να πάσχουν και από κάποια άλλη, όπως επίσης μπορεί να πάσχουν και από κατάθλιψη. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την κατάθλιψη μπορείτε να διαβάσετε το ενημερωτικό φυλλάδιο 'Τι είναι η καταθλιπτική διαταραχή;'

Συχνά, μαζί με την αγχώδη διαταραχή συνυπάρχει και η βλαβερή χρήση αλκοόλ και η χρήση ναρκωτικών. Αυτό καθιστά την θεραπευτική αγωγή πιο πολύπλοκη, και είναι σημαντικό να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά η χρήση αλκοόλ και ναρκωτικών.

Τι προκαλεί τις αγχώδεις διαταραχές;

Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που σχετίζονται μεταξύ τους όσον αφορά τις αγχώδεις διαταραχές. Τα αίτια μίας συγκεκριμένης διαταραχής διαφέρουν και δεν είναι πάντα εύκολο να διακρίνουμε μία αιτία σε κάθε περίπτωση.

Κληρονομικοί παράγοντες (Genetic factors)

Είναι αποδεδειγμένο ότι η τάση να αναπτύξει κάποιος κάποια αγχώδη διαταραχή υπάρχει σε κάποιες οικογένειες. Αυτό είναι παρόμοιο με την προδιάθεση σε άλλες ασθένειες όπως ο διαβήτης και οι καρδιακές παθήσεις. Τα άτομα μπορούν επίσης να 'μάθουν' να ανταποκρίνονται με αγχώδη τρόπο από τους γονείς τους ή άλλα μέλη της οικογένειας.

Βιοχημικοί παράγοντες (Biochemical factors)

Ορισμένες αγχώδεις διαταραχές μπορεί να σχετίζονται, εν μέρει, με μία χημική ανισορροπία στον εγκέφαλο. Μπορεί να εμπλέκεται ο νευροδιαβιβαστής που ρυθμίζει τα συναισθήματα και τις σωματικές αντιδράσεις.

Ιδιοσυγκρασία (Temperament)

Άτομα που έχουν κάποια συγκεκριμένη ιδιοσυγκρασία μπορεί να είναι πιο

επιρρεπή στις αγχώδεις διαταραχές. Τα άτομα που εύκολα διεγείρονται και αναστατώνονται και που είναι πολύ ευαίσθητα και ευκολοσυγκίνητα είναι πιο πιθανό να αναπτύξουν κάποια αγχώδη διαταραχή.

Τα άτομα που σαν παιδιά ήταν ντροπαλά και συνεσταλμένα μπορεί να είναι πιο επιρρεπή στο να αναπτύξουν κάποιες αγχώδεις διαταραχές όπως η κοινωνική φοβία.

Αντίδραση εκ πείρας (Learnt response)

Κάποια άτομα που έχουν εκτεθεί σε καταστάσεις, άτομα ή αντικείμενα που προκαλούν ανησυχία ή αναστάτωση μπορεί να αναπτύξουν μια αγχώδη αντίδραση. Η αντίδραση αυτή μπορεί να επανενεργοποιηθεί όταν το άτομο βρεθεί ξανά αντιμέτωπο ή σκεφθεί την κατάσταση αυτή ή το πρόσωπο ή το αντικείμενο αυτό.

Άγχος (Stress)

Αγχογόνες εμπειρίες της ζωής σχετίζονται με την ανάπτυξη κάποιων αγχώδων διαταραχών, κυρίως την μετατραυματική αγχώδη διαταραχή.

Τι είδους θεραπευτικές αγωγές υπάρχουν;

Οι αγχώδεις διαταραχές μπορούν να αντιμετωπισθούν πολύ αποτελεσματικά. Παρόλο που η κάθε διαταραχή έχει τα δικά της συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, οι περισσότερες ανταποκρίνονται

ικανοποιητικά στις ψυχολογικές θεραπείες και/ή στην φαρμακευτική αγωγή.

Οι θεραπευτικές αγωγές που συνδυάζουν την ψυχολογική θεραπεία μαζί με την φαρμακευτική αγωγή έχουν συχνά τα καλύτερα μακροπρόθεσμα αποτελέσματα.

Στις αποτελεσματικές θεραπευτικές αγωγές για τις αγχώδεις διαταραχές συμπεριλαμβάνονται οι παρακάτω:

- Ψυχολογικές θεραπείες όπως η γνωσιακή-συμπεριφορική ψυχοθεραπεία (CBT), οι οποίες έχουν σα σκοπό να αλλάξουν τα πρότυπα σκέψης, συμπεριφοράς και πεποιθήσεων που μπορεί να δίνουν έναυσμα στο άγχος. Μέρος της θεραπείας μπορεί επίσης να είναι η σταδιακή έκθεση του ατόμου στις καταστάσεις εκείνες που του προκαλούν το άγχος (απευαισθητοποίηση).

Τρόποι αντιμετώπισης του άγχους και τεχνικές χαλάρωσης.

- Τα αντικαταθλιπτικά παίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην θεραπευτική αγωγή ορισμένων αγχώδων διαταραχών, ενώ συγχρόνως αντιμετωπίζουν την συνυπάρχουσα ή υποκείμενη κατάθλιψη.
- Τα αγχολυτικά φάρμακα που επηρεάζουν ειδικά το σύστημα νευροδιαβιβαστών στον εγκέφαλο μπορεί ορισμένες φορές να είναι χρήσιμα. Τα φάρμακα δεν θεραπεύουν τις αγχώδεις διαταραχές, αλλά μπορούν να κρατήσουν τα συμπτώματα υπό έλεγχο ενόσω το άτομο κάνει κάποια ψυχολογική θεραπευτική αγωγή.

Η οικογένεια και οι φίλοι των ατόμων που πάσχουν από αγχώδεις διαταραχές συχνά μπορεί να αισθάνονται σύγχυση και ψυχική ένταση. Η υποστήριξη και η επιμόρφωση, καθώς και η καλύτερη κατανόηση των θεμάτων αυτών από το κοινωνικό σύνολο, αποτελούν ένα σημαντικό μέρος της θεραπευτικής αγωγής.

Θεραπευτικής αγωγής

- Στον οικογενειακό σας γιατρό.
- Στο τοπικό σας κέντρο υγείας.
- Στο τοπικό σας κέντρο ψυχικής υγείας.

Για πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες, μπορείτε να ψάξετε στον τοπικό σας τηλεφωνικό κατάλογο τα τηλέφωνα των Υπηρεσιών Κοινωνικής Βοήθειας και Πρόνοιας καθώς και τα τηλέφωνα άμεσης βοήθειας επί 24-ώρου βάσεως.

Αν χρειάζεστε διερμηνέα, επικοινωνήστε με το (TIS) στο τηλέφωνο 13 14 50.

Για άμεση συμβουλευτική ψυχολογική βοήθεια μπορείτε να καλέσετε το Lifeline στο τηλέφωνο 13 11 14. Το Lifeline μπορεί επίσης να σας παραπέμψει σε άλλες υπηρεσίες και να σας δώσει περαιτέρω πληροφορίες και βοήθεια.

Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στις παρακάτω ιστοσελίδες:

www.mmha.org.au

www.beyondblue.org.au

www.betterhealth.vic.gov.au

www.adavic.org.au

www.crufad.com

www.ranzcp.org

www.sane.org

Insert your local details here

Σχετικά με αυτό το ενημερωτικό φυλλάδιο

Το ενημερωτικό αυτό φυλλάδιο είναι τμήμα μιάς σειράς ενημερωτικών φυλλαδίων πάνω στα θέματα ψυχικής υγείας, που χρηματοδοτούνται από την Κυβέρνηση της Αυστραλίας κάτω από το Εθνικό Πρόγραμμα Ψυχικής Υγείας (National Mental Health Strategy).

Άλλα ενημερωτικά φυλλάδια στη σειρά αυτή είναι τα παρακάτω:

- *Τι είναι οι ψυχικές παθήσεις;*
- *Τι είναι η διαταραχή διπολικής διάθεσης;*
- *Τι είναι η καταθλιπτική διαταραχή;*
- *Τι είναι οι διατροφικές διαταραχές;*
- *Τι είναι οι διαταραχές της προσωπικότητας;*
- *Τι είναι η σχιζοφρένεια;*

Μπορείτε να προμηθευτείτε δωρεάν αντίτυπα όλων των παραπάνω ενημερωτικών φυλλαδίων από: Mental Health and Workforce Division of the Australian Government Department of Health and Ageing

GPO Box 9848

CANBERRA ACT 2601

Tel 1800 066 247

Fax 1800 634 400

www.health.gov.au/mentalhealth

Για αντίτυπα σε άλλες γλώσσες επικοινωνήστε με το Multicultural Mental Health Australia στο τηλέφωνο (02) 9840 3333.

www.mmha.org.au

